

KAŽNJENA PEKARICA

Rijeka — Vlasnica pekarnice Bernardina Pucikar iz Rijeke imala je već nekoliko puta okapanja s vlastitim zbog neobdruživanja propisa, pa joj je već jednom bila pekarica zatvorena na 8 dana. Sada je međutim, riječki prefekt izrekao kaznu, kojom ju osuđuje na kaznu zatvaranjem pekarnice kroz mjesec dana, jer je prodavala kruh, čija je vlaga bila iznad propisane količine.

Pucikarica je izjavila, da kruh što ga je izdala Kupcu nije zaista bio dovoljno pečen, ali da ga je ona izdala na naročitu molbu kupca, koji da je izjavio da mu je liječnik propisao da jede kruh koji je samo na pola pečen. Uslijed toga da je ona za njega specijalno dala pojedine komade naročito slabo pečeni, a on da je to valjda naučimo tako tražio da ju može kasnije optužiti. Sud nije njezinu obranu povjerovao, nego ju je osudio na tako osjetljivu kaznu da to bude drugima zastrašujuć primjer.

PORINUĆE NOVOG RATNOG BRODA U MORE

Rijeka — U petak, dne 24. svibnja porinut je u more na riječkom brodograđilištu ratni brod »Diana«. Svečanost bila je posve prireditelj naravi, te nije bilo nikakvih naročitih svečanosti, kako je to inače uobičajeno.

SUHO VOĆE

Rijeka — Na riječkom mostu zadržan je jugoslavenski državljani Antun Simac, jer je kod tjelesnog pregleda ustanovljeno, da nosi sa sobom 3 kilograma suhih smokava i 6 kg suhih šljiv.

Kada su organi finansijske straže malo zatim izvršili premetućinu u njegovom stanu pronašli su tamo cijeli magarčin stuh voća i to 17 kila suhih šljiva i 26 kila suhih smokava, 2 kutije jugoslavenskih cigareta i 2 kutije duhana.

Potanjim ispitivanjem Simac je priznao da je u toku godine prenio iz Sušaka na Rijeku oko 240 kila suhih šljiva, 65 kila smokava i 352 kg grožđia. Izjavio je da je sve to njegovo vlasništvo, a da ga dobiva sa svog imanja, koje mu se nalazi u Jugoslaviji.

Sve mu to nije pomoglo, jer ga je tribunal osudio kao krijumčara na 15 dana zatvora i 1950 lira globe, a pronađena roba mu je konfiscirana.

SKUPO PLAĆENA KLEVETA

Funtana — Neki Martin Sandrucci iz Funtane vraćajući se jedne večeri ponešto dobre volje iz gostionice napao je 47-godišnjeg Ivana Crlenka i pošteno ga izmlatio. Svim razumljivo, da je Crlenko odmah podnio protiv njemu tužbu zbog tjelesne ozljede. Sandrucci da se izručio počinio je drugu pogriješku. Izjavio je pred karabinjerima, da je Crlenka zato natukao, jer da je Crlenko grdio talijanski zastavu. I da slučajno nesretni Crlenko nije imao svjedoke, koji su dokazali neumetelstvom takove osvade bio bi za prošao. Karabinjeri su međutim uskoro ustanovili, da je to sasvim obična kleveta, pa je tako Sandrucci odgovarao nesamo zbog nanasene ozljede nego i zbog klevete. Osuđen je na godinu i 4 mjeseca zatvora, ali je uslijed »mnestije oslobodjen.

NOVI DUHOVNIKI

Gorica, maja 1940. — Na praznik sv. Reš. Telesa je posvetili goriški nadškof C. Margotti tri novomnašice za goriško nadškofiju. Posvećeni su bili Albin Kranjc iz Ponikev nad Sv. Lucijom, Franc Felc iz Idrije i Avrelj Percochio iz Furlanije. U nedjelju 26. maja so bili posvećeni novomnašici iz tržaško-koprške škofije, med njimi trije Glavne: Dominik Fagan iz Ponikev na Krasu, Avguštin Zele iz Trnja pri St. Petru na Krasu i Rudolf Zafran iz Hrustaja pri St. Petru na Krasu. Goriška novomnašnica Felc in Krajc bosta darovala svojo prvo slovesno sv. mašo vsak v svoji dovači duhovnji.

PRVE ČESNJE

Gorica, maja 1940. — Prve goriške česnje so prišle na trg že pretekli teden in še prej. Vendar pa ni letos z njimi kaj prida, ker so slabe zaradi letošnjega slabega vremena. Cena se jim suče okrog 1.50 lire za kg in jih ni veliko ter niso primerne za izvoz. Z junijem se bo začel izvoz česnji boljše vrste (srčnje) v Nemčijo, ki je dovolila letos precejšen »ontingent.

KAŽNJENI GOSTIONIČARI

Labin — Zbog prodavanja vina, koje je imalo manje od 10 gradi, kažnjene su gostioničarka Tonka Tencić iz Krpana i Ana Pijuk iz Vinesa. Milan Voić iz Labina kažnjen je zbog toga što se predstavljao kao detektiv te je legitimirao nekoje svoje sugrađane.

NEZAPAMĆENA TUČA

Labin — U Sumbregu i Svetom Martinu padala je prije bar dana tako strašovit tuča, kakove ni najstariji naši ljudi ne pamte. Šteta koju je tuča proizročila usjevima na polju je ogromna.

IZ RODNOGA KRAJA

NALAZIŠTA SUMPORNE RUDAČE U ISTRI

O sumpornoj rudači, koje se na nekim mjesecima Istru nalazi, bilo je već dosta govora. Do sada se, istina, nije u posljednje vrijeme tome posvećivalo mnogo pažnje, no izlaza da bi se pomnim iskorisćivanjem i u tom pogledu mnogo moglo postići. Poznato je, da je prije nekoliko desetljeća lijen broj naših ljudi imao od toga priludnu zaradu. Još su godine 1850 neki rudarski krugovi u Austriji vršili istraživanja u Istri, te su došli do zaključka, da je osobito sjeverna Istra veoma bogata nekim rudačama. Vijesti iz onog vremena kočno navode da su sumpornom rudačom najbogatiji krajevi Sovinjak, Roč i Gradiseto, kao i mnoga druga mjesta na Fazinšćini i na Buzetšćini. Zbog primitivnih te-

hničkih uređenja nije ni eksploatacija mogla tada biti bogzna kako rentabilna, pa se austrilske vlasti nijesu htjele u to upuštati, to manje, što je tadana Austrija imala i bez toga bogata nalazišta poglavito u Češkoj. Ali da se je o tome ipak vodilo računa dokazuju elaborati rudarskih stručnjaka i geologa, što ih je izradilo ljubljansko rudarsko okružje, u čiju je jurisdikciju tada spadala i Istra. Osobito je se dobro moglo iskoristiti nalazišta željezne galice i alaina, kojih prema najnovijim istraživanjima ima dosta u Istri, osobito na Buzetšćini. To ni svakako mnogo koristilo siromašnom žiteljstvu onih krajeva, a dalo bi i istarskoj zemlji daleko veću vrijednost, nego što joj se pridaje danas.

IZPRED TRŽAŠKEGA SODIŠĆA

Pred sodišćem je bil oprošten Viktor Frelih gluhozbec iz Sv. Petra na Krasu. Obožil je Venceslav Smerdel, da mu je izbil zob in ga pretepel decembra lanskega leta pri dopolavorskem plesu. Frelih je izjavil po svojem zagovorniku, da je bil izzvan. Sodišće je Freliha oprostilo.

Slabše je jo je skupil 34-letni Anton Cigoj iz Slavnice, ki je dobil teško kažen zaradi nekaj litrov žganja. Ko je šel zvečer proti domu, so ga nenadoma ustavili karabinjeri in ga vprašali, kaj ima v cutil. Na ponovna vprašanja karabinjerjev ni nič odgovoril. Karabinjeri so mu na to ukazali, naj dvigne roke, medtem pa je Cigoj rajc dvignil pete in jo pobrisal iz pred oči kakor so izjavili karabinjeri. Po kratkem teku in po nekaj striclih iz revolverja je bil Cigoj ujet. Pri njem so našli pet litrov žganja, za katerega ni vedel Cigoj odgovora. Vsa zadeva je prišla pred tržaško sodišće, kjer je bil Cigoj strogo kaznovan. Prvič je bil obojen zaradi žganja, in drugič ker se je

zoperstavil karabinjerjem. Dobil je eno peto in tri mesece zapora ter 900 lir denarne kazni.

Pred okrajnim sodišćem sta bila pred časom kaznovana Tomšič N. in Zele Ivan, oba iz Trnja pri St. Petru na Krasu, vsak na 7700 lir zaradi dveh konj, za katere so oblasti domnevale da sta bila prihitopljena. Obja sta proti kazni protestirala in sta sedaj prišla pred prizivno sodišće. Dokazala sta, da sta bila konja prodana po redni poti in ne vhitopljena. Sodišće ju je oprostilo.

Po vednejem razpravi se je predzadnji četrtak, 16. maja zaključila pred poroto v Trstu senzacionalna razprava zaradi roparskega umora tržaškega žida, milijonarja Morpurga, katerega so našli zadavljenega v njegovem stanovanju. Oboženik je bilo 50 oseb, — tri moški in dve ženski-sestri. Petorica, ki je svoje dejanje priznala, pa se je izgovarjala, da svoje žrtve ni hotela umoriti, je bila obsojena na 130 let težke ječe; moški so dobili vsak po 30 let, od sester pa ena 22, druga 18 let.

PJEVAČKA SMOTRA

Pula — U nedjelju dne 19. o. ml. održana je u Puli pjevačka smotra, koja se je na veliko ohrlašivala posljednjih nekoliko mjeseci. Na toj je smotri imala na dodje do izražaja talijanska pučka populjeka, koju je narod u Istri sam, izmislilo, dakle sto postotno autohtona i iz

nie imala da progovori istarska narodna duša. Na toj su smotri prisustvovala grupa pjevača iz Buja, Pirana, Poreča, Brtonigle, Pule, Izule, Vodnjana, Rovinškoga sela i Svetoga Lovreča Pazanatikoga. Počela je grupa iz Poreča, a završila je grupa iz Pirana.

IZKOPANINE IZ RIMSKIH ČASOV

Goriški list »Voce Isontina« je prinisel članek v katerem opisuje ostanke zidov in tvrdjav iz rimskih časov v naših pokrajinah. Kakor je že vsem znano, je bila ravno naša dežela za časa Rimljanov posrednica med današnjo Italijo in njenimi posestvi na Balkanu. Zaradi tega je bilo speljanji nekaj cest iz furlanske nizine, ki so vodile preko hribov v današnje Slovenijo in Hrvatsko. Ob teh cestah so stale utrdbe za vojake, okrepčevalnice itd., pri Hrščici pa je bil velik obrambeni zid (vallum). Kakor piše omenjeni list, rajnika Avstrija ni dovolila, da bi prekopavali na Hrščici in odkrivali rimske zidine, ki so jih že dav-

no prej zasledili. Ko je te kraje zavzela Italija, so se oblasti začele interesirati za rimske ostanke in mnogo truda je bilo vloženega v to. Obrambeni zid se je raztezal, kakor so mogli do sedaj ugotoviti, v precejšnji dolžini. Do danes so ga odkrili v dolžini preko 20 km. Zaradi tega so morali v gozdovih na Hrščici prekopavati in iskati ostanke zidov med koreninami in iskati drevoja. Brez številca dreves je zaradi tega propadlo. Velik del obrambenega zida se nahaja v gozdu, ki le last Antona Rizzatta, ki je dovolil vsa dela na svojem posestvu. To so bila do sedaj največja dela v naši deželi za izkopavanje rimskih ostankov.

TEČAJEVI ZA NAPREDNO GOSPODARSTVO

Udruženje zemljoradnika održava po raznim mjestima Istre tečajeve u kojima se pojedini seljaci izobrazuju u pojedini granama seljačkog gospodarstva. Tako je godine 1936 bilo 150 polaznika u tečaju, godine 1939, bilo je već 40 tečajeva sa 1600 polaznika, a ove godine održano je do sada 50 tečajeva sa preko 2000 polaznika. Uglavnom se polazna važnost na ove grane seljačkog gospodarstva: na gajenje žita, vinove loze, maslina, duhana i stočarstva.

Marezlagama, Baderni, Črvaru, Višnjaju, Monšaležu, Poreču, Šišanu, Perušcima i Ramlju.

Tečajevi za stočarstvo održani su u Lunopolcu i Lazaretu kod Kopra.

Tečajevi za uzorno voćarstvo održani su u Vrhu kod Kopra, u Svetom Tomi kod Kopra i u Lindaru.

Tečajevi za gajenje maslina: u Kopraru, Taru, Funtani, Putinama i Rovinškom Seltu.

Tečajevi za vrtljarstvo u Rižanu kod Dekana, Vrhu kod Kopra i u Puli.

Tečajevi za rajenje duhana u Okretima, Pilkovcima, Sosidima.

Tečajevi za rajenje živadi: Kopalabinci, Sveta Nedilja, Kaštelir, Vabriga, Tar, Funtana, Vrsar, Pula, Cres.

Polaznicima tih tečajeva daju se na svršetku tečaja diplome.

VISOK DAVEK NA VOJNE DOBIČEKARJE

Italijanska vlada je izdala zakon, ki dočloca poseben davek na dobiček vojne industrije, ki ima zaradi vojne v Evropi lepo konjunkturo. Ta davek je određen po višini dobička in znaša celo do 60 odstočkov.

MADŽARSKO PAROBRODARSTVO

Rijeka — Posljednih dana vode se u Rimu između jedne mađarske delegacije i talijanskih mjerodavnih faktora pregovori o ustrojstvu mađarskog parobrodarskog društva, u kom bi bila zainteresirana i neka genoveška parobrodarska društva, a to bi društvo imalo oko 60.000 tona brodova.

Društvo bi na slobodnom tržištu kupilo brodove, a bavilo bi se prevozom mađarske robe, koja bi dolazila preko Rijeke, Matična luka za to mađarsko brodovlje bila bi Rijeka.

Riječani se tome veselje, jer se nadaju da će to oživiti njihov grad, s Mađarima su se oni odviše slagali (»no! siamo Ungheresi che parliamo italiano!«) To je prijateljstvo došlo do izražaja i ovih dana, kada je mađarski profesor Hankiss sa sveučilišta u Debrecinu održao na Rijeci u fašističkom klubu predavanje o Mađarskoj kao keceri talijanske kulture. Predavanje je bilo vanredno dobro posjećeno, prisustvovala su najistaknutije ličnosti riječkog života, koje su izlaganja profesora Hankissa popratile živim odoبرانjanom.

SAKRIVALA ŠEĆER

ICIĆI Gizele Stejgar iz Ičića imala je ovih dana neželjeni posjet. Došli su finansijski organi, pretražili joj kuću i pronašli 27 kila šećera. Sumnjajući da se radi o krijumčarenju finansi su joj šećer zaplijenili, a ona je izvedena pred sud. Na sudu joj je uspjelo dokazati, da je ona kupila šećer kod raznih trgovaca u Opatiji, te da ga je čuvala za svoje potrebe. Sud nije mogao drugo nego da joj povjeruje, pa je oslobodjena, a šećer joj je vraćen.

RAT MUHAMAI

Pula — Riječki poduzetac izdao je namlog, da se skorim dana ima započeti na šestom rat protiv muha. Svi dućani, ma čimgod oni trgovali, moraju imati barem jednu muholovku. Sve trgovine življenim namenicama moraju omogućiti boravak muha u svojim radnjama, a osim toga moraju imati što je moguće više muholovki. Sva hrana mora biti tako pohranjena da je pristup muhama do nje nemoguć.

Po kavama i gostionicama imaju se izvesti tablice s pozivima na rat protiv muha. Isto se tako mora unistavati muhe na svakom društvenom, osobito u školama i na gradskim. Roditi i druge sanitarne vlasti imaju paziti strogo na to da se propisi načelnika strogo obdržavaju.

SMRTNA NESREGA

Rijeka — 70-godišnji Antun Bordon rodod iz Dekana kod Kopra htio je preći preko tračnica, ali je u tom trenu našao električni vlak iz Trsta, te ga je u jednom trenu odbacio u stranu i teško ga ozlijedio. Odmah je vlak zaustavljen, s njega su sišli ložac i mašinista, ali je već bilo prekasno. Nesretni je starac bio već mrtav. Kad je malo kasnije došla komisija, nije mogla drugo nego ustanoviti smrt, pa ga je otpremila odmah u mrtvačnicu.

KONJ GA JE UDARIL

Tržić, maja 1940. — Ko je čistil hlev, je konj s kopitom udario 46-ljetnoga Franca Legišo po desnom bedru. Po pomoć se je moral zateći u bolnišnicu, kjer bo moral ostati nekaj tednov.

DELO PRI ELEKTRARNI V FLAVEH SE BLIŽA KONCU

Gorica, maja 1940. — Še ma lo časa, in zopet bodo zabrnele nove turbine ob Soči. Kakor poročajo, dela za gradnjo velike hidrocentrale v Flavah se bližajo koncu. Tudi ta centrala, kakor smo že pisali, se nahaja pod zemljo, ali pravzaprav prav v živi skali. Od nje ni videti nobenega objekta, samo izkopani material priča, kje bi po priliki morala biti. V elektrarnu priteče voda po 6 km dolgem predoru, ki se začne nad kanalnim železniškim mostom v bližini nekdanje dobro znane Skalačbanove gostilne in teče v elektrarno, ki se nahaja na desnem bregu Soče nekoliko nad plavsko železniško postajo Delavec skoro ni več. Zaposleni so sedaj samo specialista: strojniki, monterji, električisti, kar priča, da bo plavska elektrarna kmalu v obratu.

S ČESNJE JE PADEL

Dolina, maja 1940. — Desetletnega Peppčka Karmazina iz Doline so lepe češnje zvrabile, da je splezal na drevo. Toda, ko je že bil blizu sladkega sadeža, je zgubil ravnotežje in padel na tla. Na njegove obupne klice so prihitali stariši, ki so ga spravili v bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da ima zlomljeni levo roko. Volja do česnje mu je menila, kajti zdravit se bo moral najmanj pet tednov, ako ne nastopijo kakve komplikacije.

SVRŠETAK ŠKOLE

Pula — U smislu naredbe Ministarstva prosvjete sa 31. svibnjem završit će škuku sve osnovne i srednje škole u Italiji.

KRMINI

— Krmini. — Pretekli mesec je bila v Krminu razstava vin, katere so se udeležili številni naši vinogradniki, ki so odnesli veliko število odlikovanj.

ITALIJA U PREDVEČERJE ODLUČNIH DOGADJAJA

SEDAM TOČAKA TALIJANSKIH ZAHTJEVA

Rimski dopisnik »Nue Zürcher Zeitung« javlja da se sve više može znati za to, da Italija stoji u predvečerje odlučnih događaja. Ciljeva je štampa složna u tome da odlučna riječ Mussolinija još nije pala, ali izvaje Ducea, koje ne dopuštaju više nikakve sumnje o njegovim namjerama, idući od usta do usta, od uha do uha... Danas je moguća još samo diskusija o tome, kako usko ili kako široko će prirodne aspiracije Italije odrediti svoj radijus. Medjutim se s najvećim interesom prati razvoj na ratistu.

Talijanska štampa, kako bilježi dopisnik »Politike« navještava pad demokracije i poraz Engleske i Francuske. Prema svim znacima izgleda najvjerojatnije da će, nakon operacija na obalama Kanala La Manche doći do razjašnjenja sadašnje neljivosti. Po mnogim znacima izgleda da su propale nade u rješene spornih pitanja između saveznika i Italije bez oružja, iako su, kao što neki kažu, saveznici predložili išli dosta daleko.

U vatikanskim krugovima sve više se isključuje mogućnost, da će Italija zadržati svoj dosadašnji stav, koji se u stvari u toku jednog mjeseca već sasvim promijenilo, pošto se Italija jasno izrazila da će na strani Njemačke sudjelovati pri stvaranju nove Evrope.

Prema talijanskoj štampi, koji se pronose u Rimu, akcija Italije, odnosa bi se u prvom redu, ako ne gotovo i isključivo na Englesku i Francusku.

Gornja konstatacija nailazi na potvrdu u nekim novim momentima. Tako na primjer, objavljen je zakon o disciplini građana za vrijeme rata — u kome se predviđa obavezna civilna služba cjelokupnog građanstva, u slučaju rata. Ta služba odnosi se na sve muškarce od 14 do 70 godina koji nisu sposobni za vojsku, kao i na žene od 14 do 60 godina. Saznaje se osim toga da su veliki talijanski prekooceanski parobrodni »Rece« »Conte di Savoia« i »Saturnia« zadržani i da neće putovati početkom idućeg mjeseca u Ameriku. Napokon, treba zabilježiti sve intenzivnije preventivne mjere koje se poduzimaju. Sve ovo može da opravda pisanje jednog talijanskog lista koji kaže:

»Nikad se nije ukazao bolji trenutak da se neumoljivo udare naši neprijatelji... To su sve činjenice koje govore u prilog skorog ulaska Italije u rat. One su, toliko jake da bi trebalo biti i svuđe smiono, pa im suprotstaviti drugo mišljenje.

Drugi jedan svoj izvještaj, dan kasnije zaključuje ovim konstatacijama: »U nizu ostalih priprema, koje se vrše u vezi s vjerojatnom talijanskom intervencijom u sadašnjem ratu, treba napomenuti, da je objavljeno naredjenje o zabrani automobilskog prometa zbog štednje benzina. Ova zabrana stupa na snagu 1 lipnja. Osim toga prema jednom službenom saopćenju, Mussolini je primio nekoliko viših generala i predstavnika industrije. Kao što se vidi, svakoga dana bilježe se novi momenti, koji su u najužju vezi sa općim pripremanja za ulazak Italije u rat.

U vezi s mogućnošću talijanske intervencije spominje se i talijanski zahtjevi. Jedna agencija saznaje iz učećih virodoznojnih vrela, da je predsjednik talijanske vlade Mussolini podvukao talijanske zahtjeve u pitanju revizije na Sredozemnom moru i Sjevernoj Africi. Tvrdi se, da sada Mussolini zastupa tezu, u kojoj se talijanske aspiracije prema Francuskoj nikako ne mogu sinirati istim ovim zahtjevima koje je Italija postavljala Francuskoj prije početka rata.

Detaljnije se o talijanskim zahtjevima saznaje da su oni sadržani u sedam točaka. Tim se zahtjevima predviđa opće rješene problema Sredozemnog mora, a talijanska je vlada prema isticanju rimskih krugova saopćila da ne može biti govora o djelomičnom rješenu.

Talijanski zahtjevi glase:

1. Ulaz iz Atlantskog Okeana u Sredozemno More preko Gibraltara i Španjolskog Maroka treba da bude stavljen pod međunarodnu vojnu kontrolu, u kojoj će učestvovati, pored Španjolske, Italija, Engleska i Francuska. Utvrde na samom Gibraltaru bit će preuređene tako da ne bi mogle poslužiti kao sredstvo jednostrane akcije.

2. Malta će također biti stavljena pod međunarodnu vojnu kontrolu a utvrde isto tako preuređene. Otok će biti pretvoren u bazu za isključivo policijsku kontrolu pomorskog saobraćaja u Sredozemnom Moru.

3. Statut Dodekaneza ostat će nepromijenjen.

4. Što se tiče Suezkog Kanala, predviđena je dvostrana revizija: Italija će na paritetnoj bazi učestvovati u upravi društva Suezkog Kanala, a zona na episkopskoj teritoriji dobit će međunarodni karakter sa međunarodnom vojnom kontrolom.

5. Pomorsko naoružanje u Sredozemnom Moru bit će stavljeno na bazu pariteta, tako da ima veći broj ratnih brodova nego drugi

6. Sa Francuskom će biti postignut sporazum u pogledu predaje Džibutia, a francusko društvo željezničke pruge Džibuti-Addis Ababa bit će predano Italiji. U društvu će sve strane zemlje zajedno moći da imaju manje kapitala nego Italija. U zamjenu Italija će dati izvjesne kompenzacije po mogućnosti u robi.

7. Naiznad, traži se revizija statuta Tunisa i Alžira, osobito u pogledu talijanskog stanovništva.

Na koncu pripominjemo, da je — prema jednoj vijesti iz Rima — britanska ambasada u Rimu savjetovala u posebnoj

okružnici svim britanskim državljanima, da što prije napuste Italiju. U Rimu i u drugim gradovima Italije nastavlja se propaganda za ulazak Italije u rat, u kojoj predvode studenti na talijanskim sveučilištima. U vatikanskim krugovima pokazuju sve veću zabrinutost zbog razvoja u najbližoj budućnosti. U neutralnim diplomatskim krugovima uvjereni su, da je ulazak Italije u rat samo pitanje od nekoliko dana. U utorku 4. VI '41 mala bi se održati sjednica ministarskoga vijeća pod predsjedanjem Mussolinia, na kojoj bi imale pasti važne a možda i sudbonosne odluke.

POLITIČKE BILJEŠKE

Talijansko odlikovanje maršala Göringa

Kako su zabilježili najprije talijanski i njemački, a zatim i ostali listovi, talijanski je kralj odlikovao maršala Hermann Göringa ordenom »Annunziata« — odlikovanjem, kojim se odlikuju samo suvereni i državni poglavari te najistaknutiji državnici. Kako je poznato taj orden uključuje u sebi i rodbinsku vezu s talijanskom kraljevskom porodicom, tako da ona koji ga nosi postaje rođak talijanskoga kralja.

Odlikovanje maršalu Göringu uslijedilo je na obilježnicu potpisala talijansko-

njemačkoga pakta, koji je lanjske godine potpisan u Milanu.

»Regime fascista« objavio je uz ostale njemačke i talijanske listove, članak povodom odlikovanja maršala Göringa. List veli, da je to odlikovanje novi dokaz talijansko-njemačkoga prijateljstva i priznanje, koje dolazi s najviše talijanske strane potvrđuje ne samo postovanje i simpatije prema maršalu Göringu, već da ono ima i simboličan značaj.

Novi zakon o civilnoj mobilizaciji u Italiji

Novim zakonom o civilnoj mobilizaciji određuje se, da vlada može u slučaju potrebe preuzeti svu vlast nad svim državljanima, kapitalom i imovinom, da može vršiti revizije i racioniranje, isto tako može zabraniti svaki izvoz. Vlada je dalje ovlaštena tim zakonom da mobilizira žene i djecu iznad 14 godina za službu kod protuvaukanske obrane ili za rad u tvornicama. Radnici, koji su zbog snaga,

starosti isključeni iz aktivne vojske, mogu biti pozvani na rad u ratnoj industriji. Zakon izričito određuje, da se ove odredbe mogu staviti na snagu prije nego što se objavi vojnička mobilizacija. Zakon je odobrila talijanska vlada na svojoj sjednici od 2. IV. a zakon je imao stupiti na snagu 1. VI. Sad je medjutim ovaj zakon prije tog roka stavljen na rad u tvornicama. Radnici, koji su zbog snaga,

KOLIKO IZNOSE GUBICI U SJEVERNOJ FRANCUSKOJ

»Relazioni Internazionali« piše o položaju na zapadnom bojištu i veli da Njemačka može izgubiti milijun vojnika, koliko je, čini se, već izgubila, a da njena vojska ne izgubi djelovotnu snagu. No ako Saveznici — nastavlja talijanski list — izgube onih pola milijuna vojnika koji su opkoljeni kod Valenciensa, a neće to biti fatalno po njih. Francuski vojnici mogu na zahtjev svog vrhovnog zapovjedništva pružiti veći otpor nego što su ga pružali posljednjih dana, ali bi taj otpor bio uzaludan. Za Njemačku je gubitak od milijun ljudi relativno malen, a njena vojska još uvijek je veoma moćna.

KOLIKO PREBIVALCEV IMA ITALIJA

Te dni je bilo izdano poročilo statističke urada o prebivalstvu Italije in ljudskem gibanju. Število porok v vseh 98 provincnih kraljevine Italije v mesecu aprilu je bilo 42.769. Število porok se je v tem mesecu močno dvignulo to gotovo predvsem zaradi številnih vpoklicev v vojakom in zaradi raznih odtajav, ki jih imajo vpoklicenci pri sklopu porok. V istem mesecu je bilo živorojenih 88.881. Število umrlih pa je znašalo 52.390. Iz tega sledi, da se je italijansko prebivalstvo povečalo za 36.491. Konec aprila je znašalo 44.715.000 duš. Izven Italije se nahaja okoli 10 milijonov italijanov v Severni Ameriki ih je štiri milijona 150.000, v Južni Ameriki 4.000.000, v ostali Evropi en milijon in pol, v Aziji 10.000, v Oceaniji 30.000.

JOZE KRAPS

IDRIJSKI DIJAŠKI LISTI

V svoji številki z dne 14. aprila je priobčila naša draga »Istrija« članek rojaka Lada Božiča o Idriji v slovenski literaturi. Priznavam rojaku trud, da je v lepem predgovoru zbral vse one, ki so zastopali in še zastopajo v vezani in nevezani slovenski besedi, drago Idrijo, čeprav — naj mi bo to kot skromnemu človeku dovoljeno povedati — bi bilo lahko brez škode izpustiti moje ime, kajti nisem in ne morem se pristojevi v isto vrsto s humorstom Damir Feiglem ali Svetličičem, Zakljem itd.

Članek me je napolnil, da pomdam k zanimivi in hvaležni temi »Idrija v slovenski literaturi« nekaj svojih misli in da, — naj mi tovariš Božič ne zameri — izpopolnim članek s svojimi spomini.

Dijaško življenje v Idriji je potekalo — tako vsaj za časa mojih študij — povsem ločeno od življenja po drugih dijaških središčih. Niti pred vojno, niti med njo in ne po vojni, Idrijski dijaški listi imeli izrazitih vezi z dijaštvom po drugih mestih, kakor Ljubljano, Gorico, Trstom itd. Vzrok leži pač v tem, da je bila odrezana od sveta, ker ni imela in še nima železniške zveze na nobeno stran in je najbližja postaja oddaljena od mesta pet ur peš hoje (Logatec) ali pa celo deset ur (Sv. Lucija). Idrija je bila zares otok v slovenski deželi, zato tudi tako svojstven način življenja v njej in skoro poseben tip Slovencev — Idričana.

Ločeni od ostalega dijaštva, so Idrijski študentje živeli posebno življenje in se takorekoč asimilirali z ostalim prebivalstvom rudniškega mesta. Dejstvo je, da je Idrijski študent posvetil svoje srce in dušo študiju in ga ni pri delu motilo zunanje življenje, kar ni pr. moti današnje mladino (promet, šport, nogomet). Lahko trdim, da je bil Idrijski študent res študent z dušo in srcem,

ves predan študiju, vnet za čim popolnejšo izobrazbo. V prostih urah pa, kar ni imel priložnosti za šport in podobne reči, se je posvetil glasbi (razni glasbeni klubi, teretci, kvarteti, pevska društva, orkestri), je preživel v naravi (od tod zanimanje za prirodopis) ali se pečal s vsemi mogočimi predmeti (fiziko, mineralogijo), za kar mu je dajala pobudo snov iz pouka.

Idrija je imela realko in je točno, kar pravi Božič v svojem članku, da realka ni dala toliko izobražencev, ki bi se bili oklenili jezikov in sploh se usmerili na področje filozofije in vsega, kar je z njo v zvezi. Kljub temu pa je prav ta realka dala precej fantov, ki so krenili na literarno področje. To dokazuje dejstvo, da so za časa mojega študija obsojajali med dijaštvom literarni listi, po zgledu nekdanjih Stritarjevih Vajevcev ali Zadrugarjev, za kar moramo dati vse priznanje »dobrim profesorjem slovensčine« (n. pr. pok. prof. Miakar, Ante Debeljak, Pastuškin), ki so nas znali navdušiti za lepo slovensko besedo in tako vcepiti v nas ljubezen do lepe knjige, proze ali pesmi.

Tako je kot prvi zagledal naš sveta dijaški list »Planinka«. Nastal je v letih 1914.—16., ko je bila precej agilna podružnica S. P. D. v Idriji in smo se navduševali za lepote Idrijskih gora, od tod tudi naslov lista. Kategorija pa je izšlo je troje številik. »Planinka« je bila pisana z roko in je imela največ poto-pisov iz Idrijske okolice ter Idrijske pregovore in reke. Bilo je tudi par pesmic, skromnih poizkusov. Žal, so se izvidi tega prvega dijaškega lista izgubili in so najbrže ostali pri kakem dijaku, ki je list poslednji čital.

Nekaj let po »Planinki« smo ustanovili nov list z naslovom »Svit«, katerega je izšlo nekaj več številik. Ni pa dosegel »Planinke«. Ilustracije so bile boljše, kar so pač pri »Svitu« sodelovali že večji fantje, ki so bili dobri risarji (za kar se moramo tudi zahvaliti dejstvu, da je Idrijska realka imela znane profesorje risanja, kakor Vavpotiča, Bucika, Ščukot itd. Takrat je študiral v Idriji tudi znameniti slikar Božidar Jakac). Bil pa

TEJ ŠTEVILKI

smo priložili položnice in prosimo vse naročnike, ki še niso poravnali dolga, da bi poslali če ne že vsvo naročnino, pa vsaj nekaj na račun. Tistim pa, ki so že poravnali naročnino, se jim lepo zahvaljujemo in jih prosimo, nam nam namerijo, če smo tudi njim poslali položnice, kar ni bilo mogoče izpustiti iz tehničnih razlogov. — UPRAVA

ITALIJANSKI ČASNIKAR IN SLOVENIJA

Posebni poročevalec vodilnega fašističnega organa »Il Popolo d'Italia« Lino Pellegrini je objavil v svojem listu reportažo o Sloveniji, iz katere povzemamo tele značilne sestavke. »Na psihologijo Slovencev se da zelo vplivati, znatni tudi zaradi prirodne miroljubnosti slovenskega naroda. Deluje se lahko predvsem na manj odgovorne elemente, manj razgledane, manj resne... Spritno spremljivosti teh znatajev, ki zna videti vendarle še niso balkanski, se dejanski pomen dogodkov navadno ne občuti«. Seveda, znano je, da so obmejni pasovi navadno najbolj občutljivi in zato tudi najbolj vzmernirjivi. Tc je človeško.

Poročevalec nato omenja s priznanjem poslednje ukrepe glede tiska ter prepovedi vseh zborovanj in sestajanj razen verskih, ter dodaja: »Izjema glede verskih zbiranj je seveda velikega pomena za Slovenijo, kjer je ljudstvo po svoji ogromni večini katoliško. Ta katoliški značaj bi celo utegnil postati značilno zanimiv v pogledu slovenske usmeritve v odtičnih okoliščinah, ko bi bilo potrebno in nujnosti napraviti kreposti. Za sedaj je to pozitiven element samo proti komunističnemu pronicanju... Slovenci so, kar ponavljam miroljubni po naravi, četudi iščejo sedaj s težavo svojo smer. Slovenci so vedno dobro razumeli — in tega ne vedo vsi — kakšne so njihove prave, prirodne meje. Sami bi Slovenci gotovo ne bili sposobni velikih dejanj; njihove manifestacije bi bile bolj platične, čustvene. Res je, da nekateri glasovi nimajo velikega pomena, vendar imam tu občutek, da se tu uresničuje bajka o pastirščici, ki vpije zaradi volka...«

Pripominjemo da je Pellegrini objavio listu reportažo i iz Zagreba, u kojoj je pokušao prikazati političke prilike u Hrvatskoj, o kojima sudi sa stanovništva talijanskih interesa.

POMOĆ ITALIJE NJEMAČKOJ

»Giornale d'Italia« komentira položaj na zapadnom ratistu i naglašuje, da Saveznici imaju na Sredozemnom moru, na granicama Italije i u svojim kolonijama okoli 1.200.000 vojnika. To je — veli talijanski list — čvrsta pomoć koju već sada Italija daje Njemačkoj.

»Svit« kakor pred njim »Planinka« pisan na roko in je samo obžalovati, da ne vemo kaj se (ako je sploh še na svetu) ti literarni drobcici nahajajo.

Tretji dijaški list pa je dosegel prav lepo višino. Bil je to list »V mladem jutru«, ki je okrog sebe zbral že lepo število mladih pesnikov in »pisateljev«. V tem listu smo se poskusili tudi v romanu in noveli in celo mislili na zgodovinsko povest v nadaljevanjih. Fantje so čestokrat obiskali župnišče in povpraševali pok. dekana Arka po drobcih idrijske zgodovine. Tako je začela zgodovinska povest iz časov predrabantizma, katere središče je bil idrijski grad. Žal, je povest doživela samo nekaj nadaljevanj, potem pa zaspala. Naslov povesti sem pozabil, pisal pa jo je petočlebe Stane Voncina. »V mladem jutru« je izšel z dvajsetih številkah in je bil razmožen.

Kakor ne vem za usode prvih dveh listov, pa menim, da je ta tretji dijaški list gotovo še ohranjen in bi mi bilo zelo ljubo, če bi ta ali oni čitatelj »Istree«, ožji rojak, kaj vedel o »Mladem jutru« kje se kak izvod nahaja in mi sporočil o njem. Škoda bi bila, da bi ta najizrazitejši dijaški list zadelta ista usoda, kakor oba njegova prednika.

Ti literarni listi, ki so jih izdajali dijaški idrijske realke so imeli brez dvoma vpliv na razvoj poznejših izobražencev, ki so iz našega mesta izšli. Ako že niso rodili rezultator, ki bi jih skoro morali, t. j. dati literator, ki bi s ponosom rli na svoje skromne začetke, pa so vsaj vzbudili zanimanje in prvi smisel za lepo knjigo, ljubo slovensko besedo in njene najvišje vrhove.

DUŠAN LUDVIK: S POTEPUŠKO PALICO

V juniju bo izšla pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani zbirka pesem našega rojaka Dušana Ludvika pod naslovom »S potepuško palico«. Avtor je znan po svojih pesmih, ki jih proučuje v »Dom in svet« in spada med najmlajše tvorce slovenske lirike. ***

VIJESTI IZ DOMOVINE

DVA KONCERTA PEVSKEGA ZBORA „TABOR“ IZ LJUBLJANE

Cepraj je sezona pevskih koncertov pri kraju in nazivlje temu, da sedanji nemirni čas ni posebno ugoden za takšne prireditve, je pevski zbor Delavskega prosvetnega in podpornega društva »Tabor« iz Ljubljane, ne menee se za težko, priredil v nedeljo, dne 19. maja kar dva koncerta, ki sta razmeroma dobro uspela. To pot je pevski zbor gostoval na naši meji, nastopil je v Planini in Dol. Logatec. Pevci so prišli v Planinc popoldne z avtobusom. Tu so se najprej ustavili pred spomenikom našega pesnika Viharja ter položili cvetice venec z nacionalnimi trakovi. Ob tej priliki so v navzočnosti številnih domačinov ubrano zapeli dve prigodni pesmi. Kmalu potem je pevski zbor nastopil v tamošnji sokolski dvorani, ki je bila prav dobro zasedena. Ob navdušenju domačinov, ki je raslo do točke do točke, je zbor odpel niz jugoslovanskih narodnih pesmi. V programu so bili zastopani naši najbolj znani skladatelji, kakor Adamci, Ipavec, Terčelj, Fremelj, Dev, Ocvirk, Vodopivec, Santel, Ošter, Mokranjac, Crum, Pavlovec, Guček, Venturini, Mutaš in Schwab. Pevci sebono so ugajale občinstvu Ošterčevi

»Na puste in Tepežnice«, Gučkova »Krošnji molček ter Mokranjac 2. rukovec. Nekateri pesmi je moral zbor ponavljati. Po koncertu je bila zakuska v gostilni pri Kopitarju, ki je potekala ob najlepšem razpoloženju. Nato so se pevciposlovili od hvalečnih domačinov ter se odpeljali v Dolenji Logatec, kjer jih je sprejel s priščno dobrodošlo naš primorski rojak dr. Ciril Kraševac. Zvečer je zbor ponovil koncert v dvorani tamošnjega sokolskega doma. To pot se je zbor še bolj odrezal in je tako navdušili poslušalce, da je moral nekateri pesmi ponoviti in dodati še par novih. Na žrtlo v Dol. Logatec dvorani ni bila tako dobro zasedena kot v Planini, toda navdušenje poslušalcev ni bilo zato manjše. Agilni pevovodja Janko Guček, ki mu gre zaslug, da je dvignil pevski zbor na sedanjo višino, je prejel tako v Planini kot v Logatcu šopke rdečih nageljniv z narodnimi trakovi. Materialni uspeh obeh koncertov iz razlogov, ki smo jih uvodoma omenili, morda ni bil takšen kot bi lahko bil, pač pa je bil brez dvoma moralni uspeh velik in je uprava društva »Tabor« lahko prav zadovoljna z njima.

NASTUP MALIH MARIBORČANA

u soboto i nedjelju u Malom kazalištu u Zagrebu

Ove subote u 4 sata poslije podne i u nedjelju prije podne gostovat će u Zagrebu slovensko dječje kazalište iz Maribora, čiji je nastup kako smo bili javili u prošlom broju, bio predviđen prošle subote odnosno nedjelje. Mali Slovenci izvesti će lijepi program. Najprije će jedna djevojčica održati pozdravni govor, a poslije toga će krasnosloviti pjesmicu o »lojnoj manjici«. Po prvi put će u Zagrebu biti izvedena dražesna dječja priča »U carstvu patuljaka«. Priču je

napisao Josip Ribičič, a uglazbio Ivan Gerbec. Redatelj je Milan Pertot. Igru izvodi 60 učenica i učenika pučke, građanske i srednje škole iz Maribora. Za gostovanje malih glumaca iz Maribora vlada u Zagrebu velik interes.

Nema sumnje da će i naši zemljaci — napose roditelji s malom djecom — pohrići u kazalište da uživaju u nastupu malih Slovenaca sa sjeverne točke Jugoslavije.

DVOJNI JUBILEJ ANTONA PIVKE

Maribor, maja 1940. — Te dni je praznovao Anton Pivka 70-letnico rojstva in 40-letnico poroke. V normalnih razmerah tak dvojni jubilej ni bil posebno redkost. Toda v težkočah, s katerimi sta se morala zakonca Pivka boriti, pomeni to tiho slavlje izredno voljo do življenja, ki izvira iz stare slovenske korenitosti. Anton Pivka je iz Istre, ga. Roza pa je iz Tolminja pri Gorici, zadnja iz rodu z lepim imenom Duša. Poročila sta se pred 40 leti v Trstu. Oče je bil paznik v Kopru, med vojno je nato služboval v Mariboru, kjer je tudi nastopil zaslužni pokoj. Mati je rodila 14 otrok, od katerih jih je 7 umrlo. Ostalo sedemoricno sta zakonca skrbno vzgojila v poštenju in v pravem narodnem duhu. Se mnogo let!

SPOMENIK RADGONSKIM ŽRTVAM

Dne 2. junija t. l. bo v Gor. Radgoni slovensko odkritje in blagoslovljenje spomenika padlim junakom in Majstrovim borcem pod pokroviteljstvom vojnega ministra g. Milana Nedica, arm. generala, in bana dravske banovine g. dr. Marka Natlacna.

Onako pak, mej Božjemi stvorenji još je lepše legc va crekve i čovek je ne kako pobožnej leg je va crekve.

Na onako lepem mladoletnem dneve hvali Bogu saki tič i saki Božji stvorci, črvice i mravci.

Kega ne bi se to razveselilo! Utinut pak onisti to voli ki j' detinstvo i mladost proživlva va sele. Ki j' po bregeh, dotičnih i umejkih pasaz kravri.

Otrga san jenua gorinca, ale đuridiu, pod jenen štrpdon. Gorincale rastu i va Marišine zato jih volin. Okruñil san se, pak san šal dalje se mej vinograd. Z jenea brešćica se j' videl Motovun i njgov turanj. Pod Motovun, Motovunski Lug, reka Mirna i malo dalje na levo more.

Mirna se j', onako mirno vukla, zato su njoj trebata i dali ime Mirna.

Bila j' pusta. Nekada, va stara vremena, da j' bila šira i gubila. Stari ljudi deju da su po naj plavale barki istarskega kralja Albusa, nakrcane z vinom, ulin, šenicun, vinnu i drevon.

Nad Lugon je bila, onako jena modri-kasta maglica.

Motovunski turanj i zidini okol grada zgledal su ko da bi jeno strašilo, mej onim leptom, ka j' bila se okole.

Lepi su lepi, oni kralji! Legu lepa j' sa naša Istra. Sake gracije Božje se va njoj naide.

Va njoj je sakte sorti kamika. Lepih ravnic, lepeh sun. A ča j' najlepše se okolinje je more. Lego najzet kakova je je, za nas ni lepše na svete. Tako san ja mislel kad san gledal z vrha jenea brešćica. Od onda već svet vali onako pod nogu k Mirnoj i k moru.

Najednput san zagledal jenea velega, velega čovečun. Šal je pomala, se nogu na nogu proti mane. Imel je sivu dužu bradu, kakovec se malo vidi va onem kraje Istri. Na štimuje se j' bil kosnat kod stari

„KRISALIDA“

IZVIRNA DRAMA NASEGA ROJAKA RUDOLFA GOLOUHA

Maribor, maja 1940. — V okviru tretjega mariborskega Umetniškega tedna, ki se je pred kratkim zaključil, je bila dne 18. t. m. kot četrti prireditev uprizorjena izvorna slovenska drama našega kulturnega delavca Rudolfa Golouha parabolična igra »Krisalida«. Prva predstava te drame je bila izvedena in pripravljena s bogato scenarijo. Običnost je nagradilo novo delo našega dramatika s priznanjem. Njegovo delo je simbolična drama, polna alegorij in popolnoma lirskega značaja. Zaradi tega ni preveč lahka za široko publiko. Večkrat resnica zavija v simbole in šele z nadaljnjim razvojem se razkrije gledalcu. Drama predstavlja kraljico, ki se je vse življenje bojeval in se na starost zave da življenje ni samo posoda vojaških veličin ter da mu je bilo življenje prazno. Zaradi tega hoče spoznati bistvo človeškega življenja in zvedeti resnico. V dramati nastopijo Mefisto, Faust don Kihot komedijanti itd. Kralj je v svojem življenju pozabil na bistvo življenja. Iluzionisti razkrije v igri pred kraljem njegovo zmotno preteklost. Hrepenenje vseh je najvišja lučja — Krisalida, svet, med življenjem in večno, in najvišja, lepota in štrmeljenje, ki se pokaže kralju kot metulji v zametku. Lepota je najvišji dar in edina sreča dana človeku, da sanja. Vse drugo, kar se zdi stvarnost, je le utvara. Resničnost je samo to, kar človek sanja in edino sen o največji lepoti je edina stvarnost. Kot rečeno je ta drama polna simbolike in predstavlja simbolično dramo kot so bile v 17. stoletju znane italijanske »comedie dell' arte«. Igralci so podali dramo zelo dobro in z vsemi odtenki. Drama je bila ponovljena 21. t. m.

NOVO DELO JOŽA PAHORJA

Naš znani pisatelj Jože Pahor je pravkar dal v tisk novo precej obsešno delo, 400 strani obsegajoč roman, ki obravnava življenje in nehanje slovenskega ljudstva v sumih pučarskih letih okoli 1515. Avtor opisuje iz te najzanimivejše in najbolj tiptične naše zgodovine junaka Matijo Gorjana-Montanarusa, ki tvori glavno osebo romana.

Roman bo izdala Slovenska Matica.

DR. HRVOJE MEZULIČ — SAVJETNIK PRI DIREKCIJI ZA VANJSKU TRGOVINU U BEOGRADU

Ovih dana napustilo je Zagreb i preselilo u Beograd ugledni naš zemljak iz Premature, poznati zagrebački odvjetnik dr. Hrvoje Mezulič. Prije nekoliko dana imenovan je savjetnikom pri direkciji za vanjsku trgovinu u Beogradu, koju vodi bivši razmatelj Gospodarske Sloge dr. Rudolf Bličanec. Prelazom u državnu službu, na istaknutno mjesto, dr. Mezulič napušta odvjetnički stalež, u kojem je stekao zasluženi ugled, da se posveti novom zvanju, za koje ga njegovo mnogostruko iskustvo što ga je stekao kao odvjetnik i član Zavoda za produčavanje seljačkoga i narodnoga gospodarstva pri Gospodarskoj Slozi u Zagrebu dovoljno kvalificira. Na tom njegovom novom putu prate ga jednodušno iskrene želje njegovih brojnih prijatelja i znanača.

OVOM BROJU priložili smo čekovne uplatnice, pa molimo sve one preplatnike koji još nisu podmirili svoju preplatu, da to sada bezodvlačno učine. Oni međutim koji su već podmirili preplatu, neka sačuvaju poloznicu za drugi put, i neka oprostite što smo i njima priložili. Iz tehničkih razloga nismo ih mogli izostaviti.

NAŠI POKOJNIKI

MARIJA LAVRENCIĆ

V Planini pri Raketu je po daljem bolehanju preminila v 56. letu Marija Lavrenčić, vdova po političkem stražniku iz Trsta. Rajnika je bila vnetična članica planinskega Sokola in navdušena nacionalistka. Prav tako vneto rodoljubka je bila tudi v predvojnih in medvojnih časih. Pokojnico so pokopali ob veliki udeležbi občinstva in obmejnega sokolstva na planinskem pokopališču. Rajnik blag spomin, žalujočim naše sožalje!

VALENTIN RUDOLF

Gorica, maja 1940. — Dne 17. t. m. je nenadoma umrlj zadet od srčne kapi posestnik in trgovec Valentin Rudolf, star 76 let, doma iz Črnega vrha. V Gorici je imel svojo dobro upeljano lesno trgovino. S pridnostjo in varčnostjo si je ustvaril lepo premoženje. Ni pa skopar in stiskal, ampak je bil široko odprtih, dobroljubljev rok. Misli je na svoje sorodnike, pipiral dijake in sodeloval pri številnih dobrodelnih organizacijah. Vsako plemenito zamisel je rad podprl. Po svojem značaju pošten, zaveden slovenski mož, neomahljiv v svojih načelih, je vse svoje življenje vzgledno krščansko živel in se v katoliškem občestvu po svojih močeh tudi borbeno udeleževal. Vsi, ki so ga poznali, so ga visoko cenili in spoštovali. Naj mu bo lahka goriska zemlja!

MARIJANA SEDEJ

Dne 22 maja je v Cerknem umrlj. Marijana Sedej, stara 79 let vdova po pokojnem Antonu Sedeju, bratu našega vladike dr. Fr. Borjisa Sedeja. Mož ji je umrl pred 34 let in ji zapustil štiri otroka — 13 otrok — ki so vsi padli na ramena matere vdove. Toda pokojnica se je pogumno in odločno lotila dela in v tem ji je pomagal tudi Frančišek Borjiga. Dva sina sta postala duhovnika, tretji pa je odvjetnik v Zagrebu. Tudi ostali otroci so preskrbljeni. Najstarejši sin ji je umrl, kar jo je hudo zadelo. Vse življenje je bila skrbna in delavna ter vzorna krščanska mati in žena. Naj ji bo lahka domača zemlja!

GRZETIČ IVAN

Prejšnjo nedeljo je nenadoma umrl v Stražišču pri Kranju naš rojak iz Pazina Grzetič Ivan, upokojeni zvanjenik drž. železnice. Služboval je dolga leta na kolodvoru v Trstu, po prevratu pa se je naselil z družino v Kranju. Bil je pri vseh zelo priljubljen radi preobrnega značaja, zlasti pa so ga poznali naši vojni prijatelji, ki jih je njegova smrt še posebno globoko zadelo. Vsem poznanim bo ostal v trajnem spominu!

IVO JARDAS:

ZIBEL Z MOTOVUNSKEGA LUGA

Zmišljan se, da j' jedanput pokojni Matok sobotu obukal bladanjski robu. Prevaril se j' mislel je da j' nedelja. Mane se j' videlo kako da ni va bladanjskoj robe. Ni zgledal kako nedelja pak Bog Nedelja j' nedelja.

Ovo j' pak bila nedelja Majevica. Njoj su nekada pu Marčelj divojki kantevale:

Majevice lepa nedeljice Ti čes mane okrunit poneštru.

Al poneštru, ale pod njun murvu. Sunce j' veselo svetilo Se j' bilo va enen cvete. Tiči su kantalj ovdje kosic, amo šćika A ča cu red leg ča je. Bila j' mladoletna nedelja, nedelja Majevica.

Šal san po jenoj stazice, onako mej đrevo, ko da bi pod voltu.

Nad tun voltu su bili spleteni oni veli pasji glogi, puni divih šipak, kako da j' to neki okrunil.

Ta volta j' bila jako lepa. Čuda lepa-ća, lego ona ka j' bila jedanput nekada starena pu Svetega Mateja. Pod njun smo bili dobekali biskupa šćirka, Kastavca. Prišal je bil s Trsta, pak nas je bermal.

Z mej' drevu žišal san na jenu lepu ravniku. Trava j' bila još rosna, a puna sake mile sorti rožic.

Po rožicah su poletale čelice i oni lepi šari metuljiči

Malo dalje na njvahn zelenila se j' šćenica.

Nad sen ten Božjen sveton smelo se j' mladoletno majsko sunce.

Zmislal san se kako smo uževali još kod malca đeca va svetimajskoj crekve kantat na majskih blaguslovah.

hrast na ken raste mah. Rukavi od stomanji su nu bili do prek lakt privrnienci ko da gre nekoga zgrabiti i natuč.

Već zduga me j' nekako grdo pogledal. Tu j' blizu Motovun. Bože moj, mislel san, morda j' »Veli Jože« zicezal s kakove pećini. Malo san se kod prestrašil.

Kad smo već bili jedan drugemu bliže rekai san: — Barba Jože, nisan ja motovunski šćektor, ja san slavinski majestar.

On me j' onako široko pogledal pak je rekai: — Ja nisan barba Jože lego barba Tone Boskar. Ti pak nisi slavinski majestar. On će prići z mojen zmanon Črnen Zvaneton. Ja hi tote čekam. Nimanmo mi Slavinci ovuda tuliko majestar, da se hi tote po boskah naide. Magari ko bi jih bilo!

— A, vi ste to barba Tone! Rekai san. Dopovedel san mu ča je i kako je, da ni Zvane prišal, lego da će priit okoli polna. Veroval je i trdo mi j' stisnul ruku.

— Dobro je, rekai je, da se jen bot već vidimo podiškorit čemo za školu i za drugo ča j' potrebno našemu svitu.

Gledajte, rekai je. Na saken brigu grad. Tamo Motovun, tamo Oprtalj, tamo Završje, pak Grožnjan, Momljan, Buje, Umag, Novigrad.

Se pomalo va pogovore prišji smo do Boskarove kuće. Pred kućun je bil jedan velik urav, malo dalje lep vrh, pun lepe intradi. Pul zid je bila lepa brajda, zdignjena do pod ponešiti. Zad kućun je bila jena lepa šćumica ale bošćika, zato su jih zvali Boskari. Kuća j' bila na pod.

Spređ kuća j' malo videt dole va Motovunski Lug i na more.

Sil smo va kuću, va kuhinje j' bila parona Foska i nevesta Jele. Kuhinja j' bila lepa svetla velika. Ognjišće i šćaj pul poneštru od belega kamika. Ne znaš ča j' belete i šćisteje. Okol ognja na ognjaće onako na prvu stran bilo j' ko da bi pol obruča, da se po ognjišće ne rastepije prihavica.

Sin Zvane bil je doma. Tone je bil z volu na pusi, a najmlaji Marko bil je soldat, paš marini va Pole.

Sili smo va tinal, Parona j' prnesla sira i kruha, a Zvane bukaletu ale vrš črnega rološka.

Kad smo malo pregrizili i malo se z domaćeni pogovorili, zručil san njin pozdrav dat Lucije Dulčevce. Šli smo z barbun Toneton gledat kuću ku j' bil namislet dat za školu.

Kuća j' bila poseznega dobra za školu i meštru kvartir. Bilo j' trebe jedan paređ dole hitit da se z dveh kamar stari jena va kole ča bi škola Neč malo novprij i poboljšati. Bo ti ga daj.

Barba Tone j' rekai: — To će uredit Tone Grdina na moju špendiju. Dat ču, rekai je, brez fita kuću, dat ču kuliko bude tribe druz za školu i za majestru. Ja hi iman dosta. Drugo se ča bu tribe dobit će majestru noi: moje hiže i noli susedi.

Maještar će dicu vadit po našu. Pomalo čemo pol škole strotit zadržug, pak čemo se naše ljude va Brdeh šćakulat od motovunskih pavukii.

Mez ten je prišal i Črni Zvane. Obedvalj smo pod velih urehon va hladu. Parona Foska i nevesta Jele paritale su rižot, naribaše su domačega sira. Bilo je i pečene jamčevinji i mlade salati i polastriči.

Zvane j' imel navar, da ne presahne bukaleta.

Jijmo i pijmo, rekai je barba Tone. Nismo mi Istrani siromahi. Ni naša Istra, kako ju zovu »sirotica« z onen ča nan Bog da. Imamo mi sreza blaga Božjega.

Za obedon megnela je nevesta Jele pod ureh zibel — va njoj jenea otročica. Bil je, debebljuskast kod jedan pufric.

Barba Tone se j' nad njega nagrul, mali ga j' z ručecami prijel za bradu.

(Svršit će se)